הלכות אונאה שאלה ופקדון

ילקוט יוסף

מתוך ילקוט יוסף, מאת הרב יצחק יוסף.
הטקסט נלקח מאתר «ילקוט יוסף חינם – האתר להפצת יהדות» (yalkut.info).
זכויות היוצרים על הטקסט שמורות לבעליהן. הקובץ נועד ללימוד בלבד ואינו למכירה.
geulaquiz.com

סימן רכז, רמ – קצת מהלכות אונאה שאלה ופקדון

א אסור להונות את חבירו בין במקחו בין בממכרו, ואיזה מהם שהונה עובר בלאו. ובקרקע אין דין אונאה, ויש אומרים שהוא דוקא אם הוסיף על המחיר מחצית המחיר.

ב הנותן מתנה לחבירו, בין קרקע בין מטלטלין, אין המקבל זוכה במתנה אלא באחד מהדרכים שהקונה זוכה בהם, וכיון שקנה באחד מהדרכים ההם, אפילו שלא בפני עדים, קנה, אם שניהם מודים. אבל בדברים בעלמא לא זכה המקבל, אלא כל אחד יכול לחזור בו. ואם אמר ליתן לחבירו מתנה מועטת, אם חוזר בו יש בו משום מחוסר אמנה.

ג הנותן מתנה מחמת אונס שאנסוהו ליתן, אינה מתנה, אפילו אם אינו מוסר מודעה, אם ידעינן שהדבר הוא באונס, אינה מתנה. לפיכך המוסר מודעה על המתנה, כתבינן ליה אף שלא ידעינן באונסיה.

ד המזכה לחבירו מתנה על ידי אחר, כיון שהחזיק הזוכה בנכסים או בקרקע, או שהגיע השטר לידו, זכה המקבל, ואין הנותן יכול לחזור בו, ויד המקבל על העליונה, אם רוצה מקבל ואם אינו רוצה אינו מקבל. במה דברים אמורים שאמר לו זכה במתנה זו לפלוני, אבל אם אמר לו הולך לפלוני מנה זה, יכול לחזור בו כל זמן שלא הגיע לידי המקבל.

ה אין אדם זוכה במתנה לחבירו עד שיהיה הזוכה גדול ובן דעת. אחד איש ואחד אשה. אבל העכו״ם אינו זוכה, הואיל ואינו ראוי לשליחות. וכך אין הישראל זוכה לעכו״ם.

ו בעל חנות מכולת שהניח בשגגה אוכלים תחת המטה וישנו עליהם, ומכר מהם לישראל אחר, ולאחר שנודע הדבר לקונה ביקש להחזירם, הואיל והמוכר מוחזק בדמים, אין להוציא המעות ממנו.[שו״ת יביע אומר חלק ה׳ סימן ו]

ז משודך שרוצה לנתק קשר השידוכין מפני שנודע לו מצוואת רבי יהודה החסיד שלא ישא אשה כשם אמו, ושלא יהיה שם החתן כשם חמיו, וטוען שהוא כמקח טעות, ורוצה לפטור עצמו מן הקנס, העיקר לדינא לפוטרו מהקנס, דמאן דקפיד קפדינן בהדיה. [יביע אומר חלק ח׳ חושן משפט סימן ו׳ סק״ד]

ח השואל ספרי גמרא ופוסקים מחבירו, מותר לו ללמוד בהם בעומק העיון, וכן מותרים בנגיעה ומשמוש היד מראש הספר לסופו, ומסופו לראשו, כל מה שנצרך ללימודו. [יביע אומר חלק ב׳ חושן משפט סימן ז]

ט השואל ספרי גמרא ופוסקים מחבירו ונאנסו מידו, פטור לשלם דמי הספר לבעלים, ואין להוציא ממון מן המוחזק. [שו״ת יביע אומר חלק ב׳ חלק חושן משפט סימן ז׳]

י ראובן הושיב תרנגולת שלו על עשר ביצים, ונכנס שמעון שלא בידיעתו והניח שם עוד חמש ביצים, ויצאו ט״ו אפרוחים, אין לשמעון אלא דמי הביצים, וכל האפרוחים שייכים לראובן. [שו״ת יביע אומר חלק ד׳ חלק חושן משפט סימן ג]

יא קטן שקיבל לשמור איזה חפץ, אין בו דיני שומר, ולכן אם מסרו חפץ לקטן לשמור עליו, והחפץ אבד או נגנב וכדומה, אין לחייב את הקטן כלל. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שע]

יב מי שקיבל שמירה על איזה חפץ מסויים, אסור לו להעביר את השמירה לבנו הקטן, ואף על פי שכל המפקיד הרי הוא מפקיד על דעת אשתו ובניו, הני מילי בניו הגדולים, אבל בניו הקטנים אסור למסור להם חפץ שקיבל לשמירה. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שנא]

יג אם עבר ומסר חפץ לקטן לשמור עליו, והחפץ נגנב או נפסד, אין הקטן צריך לשלם גם לאחר שיגדיל. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שנא]

יד אם נתן החפץ לקטן לשמור עליו, והקטן הגדיל והחפץ עדיין ברשותו, ואחר כך נפסד או נגנב, יש מקום לומר שאין בו חיוב שומרים, שהרי בשעה שקיבל את החפץ לשמירה לא היה חייב בשמירתו.[ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שנא]

טו קטן שמסר חפץ לגדול לשמור עליו, יש אומרים שיש בו דין שומר, ואם החפץ נגנב או נפסד, השומר חייב כדיני שומרים. ויש חולקים ואומרים שאין התחייבות לקטן, ואין השומר חייב מדין שומר. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שעב].

טז אין מקבלים פקדון מן הקטנים. ואם עבר וקיבל ממנו פקדון, אם הקטן הגיע לעונת הפעוטות צריך להחזיר לו את הפקדון. ואם לא הגיע לעונת הפעוטות, לא יחזיר לו, אלא ישקיע הפקדון בדבר שעושה פירות. ואם החזיר לו ונאבד, יש פוטרים אותו מלשלם לו, ויש מחייבים. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שעג].